

8. Morskie agenty, ih klassifikaciya.– URL: <https://deck-officer.ru/news/item/morskie-agenty-ikh-klassifikatsiya>

9. AMPU. Kak kolichestvo prevratit v kachestvo? URL: <http://www.uspa.gov.ua/ru/press-tsentr/analitika/analitika-2018/16473-morskie-agenty-kak-kolichestvo-prevrati>.

Дані про автора

Кудрицька Наталія Василівна,

к.э.н., с.н.с., Інститут економіки та прогнозування
НАН України

e-mail natalyust@ukr.net

Данные об авторе

Кудрицкая Наталья Васильевна,

к.э.н., с.н.с., Институт экономики и прогнозирования
НАН Украины

e-mail natalyust@ukr.net

Information about the author

Natalia Kudritska,

Candidate of Science (Economics), PhD, Institute of
Economics and Forecasting, NAS of Ukraine

e-mail natalyust@ukr.net

УДК 330.34.014–026.23:338.48–44(1–22)–047.44:001.8:005.336.1

ЧОБАЛЬ Л.Ю.,
КЛЯП М.П.,
РОМАН Я.Ю.

Методика оцінки економічної ефективності стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму

Предметом дослідження є методика оцінки економічної ефективності стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Мета дослідження – окреслити методичні підходи до визначення економічної ефективності стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. Дано визначення сутності поняття «ефективна стратегія». Наведено ознаки ефективної стратегії. Виділено етапи щодо методики оцінки економічної ефективності вибраних стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки. Окреслено методу оцінки економічної ефективності вибраних стратегій суб'єктів підприємництва сільського аграрного туризму, яка розглядає економічну ефективність стратегій як результативність економічної системи, що виражається у відношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. При цьому виділено дві основні групи показників ефективності – господарської та фінансової діяльності.

Ключові слова: економічна ефективність, сільський аграрний туризм, стратегія, підприємство, менеджмент, конкурентоспроможність, рентабельність, показники ефективності.

ЧОБАЛЬ Л.Ю.,
КЛЯП М.П.,
РОМАН Я.Ю.

Методика оценки экономической эффективности стратегий субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма

Предметом исследования является методика оценки экономической эффективности стратегий субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма.

Цель исследования – определить методические подходы к определению экономической эффективности стратегий субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. Дано определение сущности понятия «эффективная стратегия». Приведены признаки эффективной стратегии. Выделены этапы по методике оценки экономической эффективности выбранных стратегий субъектов предпринимательства сферы сельского аграрного туризма.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы. Определена методика оценки экономической эффективности выбранных стратегий субъектов предпринимательства сельского аграрного туризма, которая рассматривает экономическую эффективность стратегий как результативность экономической системы, выражающаяся в отношении полезных конечных результатов ее функционирования к затраченным ресурсам. При этом выделены две основные группы показателей эффективности – хозяйственной и финансовой деятельности.

Ключевые слова: экономическая эффективность, сельский аграрный туризм, стратегия, предприятие, менеджмент, конкурентоспособность, рентабельность, показатели эффективности.

СНОБАЛ L.Yu.,
KLYAP M.P.,
ROMAN Y.Y.

Methods for assessing the economic effectiveness of business entities strategies in the sphere of rural agrarian tourism

The subject of the study is a methodology for evaluating the economic effectiveness of business entities strategies in the sphere of rural agrarian tourism.

The purpose of the study is to outline methodological approaches to determining the economic effectiveness of business entities strategies in the sphere of rural agrarian tourism.

Research methods. The dialectical method of scientific knowledge, method of analysis and synthesis, comparative method, method of generalization of data are used in the work.

Results of work. The definition of the essence of the concept of «effective strategy» is given. The features of an effective strategy are outlined. The stages of the methodology for evaluating the economic effectiveness of selected strategies of business entities in the sphere of rural agrarian tourism are highlighted.

Conclusions. The results of the study were the following conclusions. The methodology for evaluating the economic effectiveness of selected strategies of business entities in the sphere of rural agrarian tourism is outlined, which considers the economic effectiveness of the strategies as the effectiveness of the economic system, which is expressed in terms of the useful for end results of its functioning to the expended resources. There are two main groups of performance indicators – economic and financial activities.

Keywords: economic efficiency, rural agrarian tourism, strategy, enterprise, management, competitiveness, profitability, performance indicators.

Постановка проблеми. Недостатнє методологічне підґрунтя оцінки результатів діяльності, зумовлене нестійким розвитком туристичної сфери у сучасних умовах, може негативно впливати на результативність діяльності останньої. Після формування стратегій управління й розвитку суб'єкту підприємництва сфери сільського аграрного туризму здійснюється перехід до наступних етапів стратегічного управлін-

ня, пов'язаних із реалізацією обраних стратегій. При цьому особливої ваги набуває комплексна й об'єктивна оцінка ефективності вибраних стратегій, що дає змогу визначити характер і ступінь їхнього впливу на діяльність суб'єкту підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання розвитку сільського аграрного туризму присвячені праці

О. Ареф'євої, Т. Булаха, В. Гловацької, Ю. Зінько, Н. Липчук, М. Рутинського, Т. Ткаченко та ін. Однак, на даний час існує низка невирішених проблем у напрямку управління туристичною підприємницькою діяльністю і аграрній сфері, зокрема питання формування дієвих стратегій управління підприємствами цієї сфери діяльності.

Мета статті – окреслити методичні підходи до визначення економічної ефективності стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо сутність поняття «ефективність стратегії». Відомий науковець Р.А. Фатхутдінов зазначає, що ефективність стратегії – це співвідношення досягнутого ефекту і здійснених витрат [10]. Ще одне визначення цього поняття трактується як розмір грошового потоку, який необхідно отримати, дисконтованого до поточної вартості [1]. Ознаками ефективною стратегії є: адекватність стратегії (потребам середовища, ресурсам і цінностям організації та її основній меті); виконуваність стратегії (забезпеченість ресурсами, відповідність вимогам та інтересам суб'єктів, яким належить її втілювати, відповідність поточному історичному моменту); прийнятність стратегії (відповідність стратегічним суспільним потребам та інтересам, належна очікувана віддача, наявність ефекту синергізму, прийнятний рівень ризиків реалізації стратегії).

Отже, ефективність стратегії – це оцінка досягнення цілей підприємства, а саме досягнення певного рівня конкурентоспроможності та фінансової незалежності.

Згідно з традиційним підходом, при оцінюванні ефективності організаційних перетворень зосереджують увагу на визначенні економічної ефективності у кількісних показниках, наприклад, підвищення продуктивності праці робітників, загальної рентабельності підприємства, отже, одержання позитивної різниці між результатами і витратами.

Розглянемо методику оцінки економічної ефективності обраних стратегій суб'єктів підприємництва сфери сільського аграрного туризму, яка визначає економічну ефективність стратегії як результативність економічної системи, що виражається у відношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. При цьому необхідно виділити дві основні групи показників ефективності: ефективності господарської діяльності та ефективності фінансової діяльності.

Методика оцінки економічної ефективності вибраних стратегій передбачає наявність кількох етапів.

1. Проведення всебічного аналізу стану суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму для виявлення правильності обраних ними стратегій, спроможності забезпечити їх сталий розвиток і конкурентоздатність в довгостроковій перспективі.

Формування системи показників, що характеризують господарські та фінансові аспекти діяльності суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму, які дають змогу оцінити його забезпеченість різними ресурсами, ефективність їх використання й характер фінансових результатів функціонування суб'єкту підприємництва.

Вибір на основі сформованої системи показників комплексного інтегрального показника ефективності фінансової й господарської діяльності суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму, що дозволив би узагальнити результати аналізу, одержані на основі значень часткових показників.

4. Аналіз динаміки інтегрального показника для даного суб'єкту підприємництва в сфері сільського аграрного туризму у часі (до і після реалізації вибраної стратегії), а також (при потребі) зіставлення значень показника для різних суб'єктів підприємництва.

Розглянемо систему показників ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва з урахуванням специфіки суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму. До першої групи показників віднесено показники ефективності господарської діяльності суб'єктів підприємництва:

1. Ефективності використання основних фондів, що мають значення, насамперед, для суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму у галузі розміщення туристів.

2. Ефективності використання обігових коштів.

3. Ефективності використання персоналу, що характеризують продуктивність праці.

4. Ділової активності.

До другої групи увійшли показники, що характеризують фінансовий стан суб'єкту підприємництва та ефективність фінансової складової його діяльності:

1. Показники платоспроможності, що характеризують здатність суб'єктів підприємництва в сфері сільського аграрного туризму розрахову-

ватися за своїми зовнішніми зобов'язаннями і обчислюються виходячи з того, що суб'єкт підприємства вважається ліквідним, якщо він в стані виконати свої короткострокові зобов'язання, реалізуючи оборотні активи.

2. Показники структури джерел коштів характеризують оптимальність формування й розподілу фінансових ресурсів суб'єктів підприємства в сфері сільського аграрного туризму.

3. Показники рентабельності характеризують одержаний суб'єктом підприємства економічний результат від його діяльності, що припадає на одиницю витрачених ресурсів.

Наведена система показників – показники нульового рівня узагальнення. Вони можуть дати комплексну уяву про діяльність суб'єктів підприємства сфери сільського аграрного туризму, за умови, якщо їх відслідковувати в динаміці й порівнювати з аналогічними показниками діяльності інших суб'єктів підприємства.

Висновки

Відповідно до методики, економічна ефективність стратегії розглядається як результативність економічної системи, що відображається у відношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. При цьому виділено дві основні групи показників ефективності: сільськогосподарської діяльності (пов'язаної з виробничою стороною функціонування суб'єкту підприємства) і туристичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / пер. с англ. СПб.: Питер, 2002. 544 с.
2. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Маркетингові дослідження в системі управління конкурентоспроможністю підприємств // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2009. Вип. 19.1. С. 125–130.
3. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2011. Вип. 21.11. С. 201–205.
4. Гоголь Г. П., Колодійчук А. В., Яремко А. Ю. Сутність збутової діяльності машинобудівних підприємств // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2010. Вип. 20.7. С. 148–153.
5. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи іннова-

ційного процесу // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.9. С. 191–196.

6. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.13. С. 172–178.

7. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. К.: Знання, 2000. 378 с.

8. Мех Я., Чорний Р. Соціалізація системи обліку в контексті контролю за використанням внутрішніх резервів підприємства // Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, жовтень 2008 р.). Тернопіль: THEU, 2008. С. 215–218.

9. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.10. С. 222–227.

10. Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг: учебник. М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2000. 640 с.

11. Чорна Н. Проблеми розвитку підприємства в Україні // Прикладна економіка – від теорії до практики: матеріали Міжн. науково-практичної конференції (Тернопіль, 27 жовтня 2017 р.). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2018. С. 77–79.

References

1. Aaker, D. (2002). Strategicheskoye rynochnoye upravleniye [Strategic market management]. Translated from English. St. Petersburg: Peter. [in Russian].
2. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Marketynhovi doslidzhennya v systemi upravlinnya konkurentospromozhnisty pidpryemstv [Marketing research in the system of competitiveness management of enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.1 (pp. 125–130). [in Ukrainian].
3. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21.11 (pp. 201–205). [in Ukrainian].
4. Hohol, H. P., Kolodiychuk, A. V., & Yaremko, A. Yu. (2010). Sutnist' zbutovoyi diyal'nosti mashynobudivnykh pidpryemstv [The essence of the sales activities of machine-building enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.7 (pp. 148–153). [in Ukrainian].

5. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy V. M., & Semchuk Zh. V. (2009). Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiynoho protsesu [The essence of innovation, the structure and the main stages of the innovation process]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.9 (pp. 191–196). [in Ukrainian].

6. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Features of functioning of machine–building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.13 (pp. 172–178). [in Ukrainian].

7. Korobov, M. Ya. (2000). Finansovo–ekonomichnyy analiz diyal'nosti pidpryyemstv. K.: Znannya [Financial and economic analysis of the enterprises activity]. Kyiv: Knowledge. [in Ukrainian].

8. Mekh, Ya., & Chorny, R. (2008). Sotsializatsiya systemy obliku v konteksti kontrolyu za vykorystanniam vnutrishnikh rezerviv pidpryyemstva [Socialization of the accounting system in the context of control over the use of internal reserves of the enterprise]. In *Teoriya i praktyka ekonomichnoho analizu: suchasnyy stan, aktual'ni problemy ta perspektyvy rozvytku* [Theory and practice of economic analysis: current state, actual problems and prospects of development]: Materials of the IV International scientific and practical conference (Ternopil, October 2008): (pp. 215–218). Ternopil: TNEU. [in Ukrainian].

9. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Upravlinnya konkurentospromozhnistyu mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Management of competitiveness of machine–building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19.10 (pp. 222–227). [in Ukrainian].

10. Fatkhutdinov, R. A. [2000]. Strategicheskyy marketing [Strategic marketing]: Textbook. Moscow: Business School «Intel–Synthesis». [in Russian].

11. Chorna, N. (2018). Problemy rozvytku pidpryyemnytstva v Ukrayini [Problems of entrepreneurship development in Ukraine]. In *Prykladna ekonomika – vid teorii do praktyky* [Applied Economics – From Theory to Practice]: Materials of the International Scientific and Practical Conference (Ternopil, Oct 27, 2017) (pp. 77–79). Ternopil. [in Ukrainian].

Дані про авторів

Чобаль Людмила Юрїївна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно–економічного інституту Київського національного торговельно–економічного університету

e-mail: lchobal@ukr.net

Кляп Михайло Петрович,

к.ф.–м.н., доцент Ужгородського торговельно–економічного інституту Київського національного торговельно–економічного університету

e-mail: info@utei–knteu.org.ua

Роман Яніна Юрїївна,

викладач циклової комісії з туристичного обслуговування, Природничо–гуманітарний коледж ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: romanyu@i.ua

Данные об авторах

Чобаль Людмила Юрьевна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово–экономического института Киевского национального торгово–экономического университета

e-mail: lchobal@ukr.net

Кляп Михаил Петрович,

к.ф.–м.н., доцент Ужгородского торгово–экономического института Киевского национального торгово–экономического университета

e-mail: info@utei–knteu.org.ua

Роман Янина Юрьевна,

преподаватель цикловой комиссии по туристическому обслуживанию, Естественно–гуманитарный колледж ГВУЗ «Ужгородский национальный университет»

e-mail: romanyu@i.ua

Data about the authors

Lyudmyla Chobal,

Ph.D. (Econ.), Associate Professor of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: lchobal@ukr.net

Mukhaylo Klyap,

Ph.D. (Physics–Math.), Associate Professor of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei–knteu.org.ua

Yanina Roman,

Lecturer of Nature and Humanities College of the Uzhhorod National University

e-mail: romanyu@i.ua